

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 4676/2019
17.12.2020. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Слађане Накић Момировић, председника већа, Добриле Страјина и Марине Милановић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Никола Тадић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије – Министарство правде, коју заступа Државно правобранилаштво – Одељење у Новом Саду, ради стицања без основа, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 2836/19 од 18.07.2019. године, у седници одржаној 17.12.2020. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 2836/19 од 18.07.2019. године.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Новом Саду П 27/2019 од 29.03.2019. године, првим ставом изреке, усвојен је приговор пресуђене ствари. Другим ставом изреке, одбачена је тужба тужиоца од 17.01.2019. године до износа од 80.139.826,66 динара, док је у преосталом делу, преко наведеног, а до траженог износа од 99.848.320,66 динара на име накнаде штете у виду губитка плате услед неоснованог лишења слободe, као и захтев за трошкове поступка, тужбени захтев одбијен. Трећим ставом изреке, обавезан је тужилац да туженој надокнади трошкове парничног поступка у износу од 45.000,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 2836/19 од 18.07.2019. године, жалба тужиоца је одбијена и првостепена пресуда потврђена.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду, применом члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, број 72/11, 49/13 - УС, 74/13 - УС, 55/14 и 87/18), па је нашао да је ревизија неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Осим тога, указивање туженог на битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 7. и 12. ЗПП није било предмет оцене овог суда, с обзиром на то да се ради о повредама које се не могу сматрати ревизијским разлогом, у смислу одредбе члана 407. ЗПП.

Према утврђеном чињеничном стању, отац тужиоца, сада пок. ББ је рехабилитован правноснажним решењем Вишег суда у Новом Саду Рех 244/13 од 05.07.2013. године. Тужилац је дана 30.12.2014. године поднео захтев за рехабилитационо обештећење Министарству правде, Комисији за рехабилитационо обештећење, али споразум није постигнут. Пресудом Вишег суда у Новом Саду П 293/15 од 23.11.2016. године, преиначеном пресудом Апелационог суда у Новом Саду број Гж 620/17 од 02.03.2017. године, обавезана је тужена да тужиоцу на име рехабилитационог обештећења у виду накнаде нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због лишења слободе рехабилитованог лица пок. ББ, исплати износ од 2.000.000,00 динара, као и да му надокнади трошкове поступка, док је у делу за накнаду материјалне штете, и то по основу обављеног, а неплаћеног рада у редовно радно време, обављеног а неплаћеног прековременог рада, губитка плате за време незапослености по престанку лишења слободе, разлике у личном дохотку пре и после штетног догађаја, губитка пензије, губитка бенефицираног радног стажа и разлике у пензијама, као и за новчану накнаду за претрпљени страх у траженим износима, тужбени захтев правноснажно одбијен.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, правилно су нижестепени судови тужбу тужиоца одбацили у делу захтева за тражену накнаду материјалне штете у износу од 80.139.826,66 динара, а у преосталом делу до траженог износа од 99.848.320,66 динара, захтев тужиоца одбили као неоснован.

Правноснажно пресуђена ствар постоји када између покренуте и раније правноснажно окончане парнице постоји идентитет странака и идентитет захтева. Према члану 359. став 2. ЗПП, суд током целог поступка по службеној дужности пази да ли је ствар правноснажно пресуђена, и ако утврди да је парница покренута по захтеву по коме је већ правноснажно одлучено, одбациће тужбу. Тужилац и тужена су били странке и у парници окончаној правноснажном пресудом Вишег суда у Новом Саду П 293/15 од 23.11.2016. године. Осим тога, у конкретном случају постоји и идентитет захтева у овој и правноснажно окончаној парници. Тужилац у обе парнице тражи наплату новчаног потраживања, на основу чињенице да је рехабилитованом лицу - његовом покојном оцу, током издржавања затворске казне на коју је осуђен из идеолошких и политичких разлога настала штета у виду обављеног, а неплаћеног рада у редовно радно време у износу, обављеног а неплаћеног прековременог рада, губитка плате за време незапослености по престанку лишења слободе, разлике у личном дохотку пре и после штетног догађаја, губитка пензије, губитка бенефицираног радног стажа и разлике у пензијама.

У правноснажно окончаној парници тужилац је исплату тог новчаног потраживања тражио по основу права на рехабилитационо обештећење (накнаду материјалне штете), предвиђеног чланом 26. став 1. Закона о рехабилитацији. Тужбом поднетом у овој парници тужилац исплату истог новчаног потраживања тражи по

основу неоснованог обogaћења (стицања без основа), у складу са чланом 210. Закона о облигационим односима. Код наведеног, и по оцени Врховног касационог суда, нижестепени судови су правилно одлучили када су тужбу тужиоца одбацили у делу захтева за накнаду материјалне штете за износ од 80.139.826,66 динара, јер између ове и правноснажно окончане парнице постоји субјективни (странке) и објективни (тужбени захтев) идентитет.

Без утицаја су ревизијски наводи којима се указује да је тужба поднета ради стицања без основа у смислу одредбе члана 210. ЗОО, имајући у виду да правни основ наведен у тужби није од значаја за суд (члан 192. став 4. ЗПП), па зато промена тог основа у поднетој тужби нема значај за непостојање идентитета тужбеног захтева у овој и ранијој, правноснажно окончаној парници.

Одлучујући о преосталом делу тужбеног захтева, супротно ревизијским наводима, правилан је закључак другостепеног суда да тужиоцу, као сину рехабилитованог лица не припада право на накнаду за тражене видове материјалне штете. Наиме, Закон о рехабилитацији представља *les specialis* у односу на Закон о облигационим односима у погледу регулисања права на обештећења за материјалну и нематеријалну штету (рехабилитационо обештећење) и прописан је круг лица која имају одређена права по том основу и обим тих права, као и у односу на Закон о наслеђивању у погледу права која могу бити предмет наслеђивања. Чланом 26. Закона о рехабилитацији, прописано је да рехабилитовано лице има право на обештећење на материјалну штету насталу због повреде права и слобода, а у складу са законом којим се уређује облигациони односи (став 1.) и право на враћање наплаћених новчаних казни и трошкова поступка у ревалоризованом износу чија се висина одређује тако што се утврђује сразмера наплаћених износа према просечној плати у време наплате, у односу на просечну плату у Републици Србији и у години у којој се врши плаћање (став 2.). Према члану 20. став 1. овог закона, рехабилитовано лице има право на посебан пензијски стаж, месечну новчану накнаду (посебан додатак), здравствену заштиту и друга права из здравственог осигурања, право на враћање конфисковане имовине или имовине одузете по основу прописа из члана 2. став 1. овог закона, односно обештећење за ту имовину, право на рехабилитационо обештећење. Чланом 21. став 3. Закона о рехабилитацији прописано је да право на враћање конфисковане имовине или имовине одузете по основу прописа из члана 2. став 1. овог закона, односно обештећење за ту имовину имају наследници рехабилитованог лица у складу са чланом 25. овог закона.

Право на обештећење материјалне штете коју је рехабилитовано лице претрпело, могу остварити његови наследници, али само у случају да су рехабилитована лица то право остварила за живота. Код утврђеног, да оцу тужиоца за живота није признато право на накнаду било ког вида материјалне штете, коју је трпео због лишења слобода, то је захтев тужиоца за накнаду тражене материјалне штете неоснован, како је то правилно закључио другостепени суд.

Суд је ценио и остале наводе ревизије, па је нашао да су неосновани, јер је другостепени суд у побијаној одлуци дао јасне, потпуне и правилне разлоге из којих произилази неоснованост ревизијских разлога, а које овај суд у свему прихвата.

Из напред наведених разлога, применом члана 414. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Слађана Накић Момировић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић